

DISPUTATIONVM LOGICARVM
SECVNDA,

DE

NATVRA LOGICES,

In qua

Ιερὸς συμπέσατον

Ex consensu & authoritate amplissimæ Facultatis Philosophicæ, in Academia Electorali Marchica,

Sub præsidio

M. PETRI GOTTHARDI

VratisL. Silesii,

Respondentis partes sustinuit

IOHANNES RASPERVS LANDS,

huttan, Silesius,

Ad 16. Ianuarij diem Anni

1601.

HORA LOCOQ. SOLITIS.

Typis Voltzianis.

(Philos. Mscr. Log. fasc. VI - 2.)

Philos.

B.

090/44

MAGNIFICO, NOBILIS-
S I M O, EXCELLENTISSIMO, ET A
doctrina omniq; virtutum genere clarissimo Viro, Dn.
MELCHIORI GNISEN à Kobach. V. I. D. S.
Ordini Ioannitarum Hierosolymitano ab Epistolis. d.
Cæsareæ Maiestati à Consilijs Dn. Avunculo suo,
omni animi observantia colendo,
honorando.

*Haec prima exercitia logica strenæ loco consecratæ
dicat, & lubens offert*

Respondens

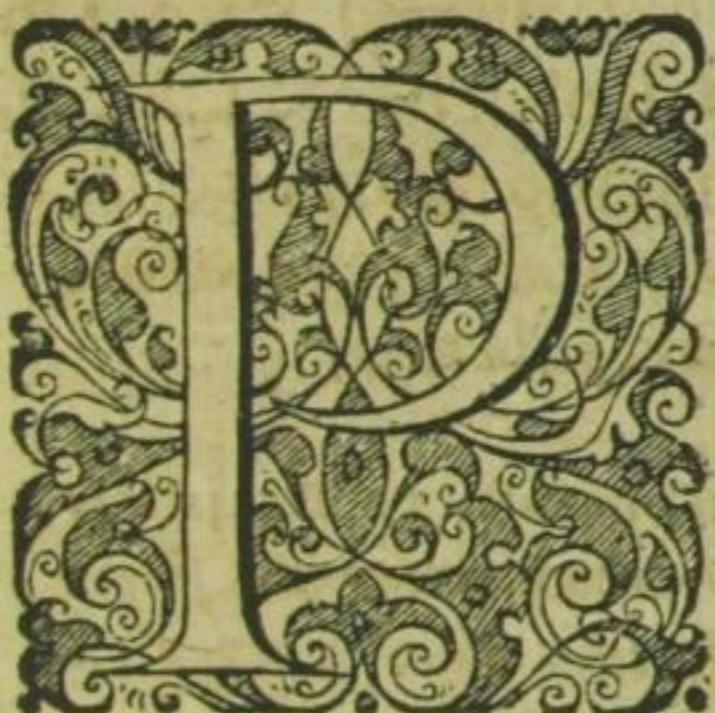
Ioannes Rasperus
Landshutt. Sil.

Sächsische
Landesbibliothek
Dresden

DISPVTATIO LOGICA SECVNDA
DE
NATVRA LOGICES.

Respondente
IOHANNE RASPERO LANDSHVTTANO
SILESIO.

Ræclarè Aristoteles l. 2. de Cœs
lo c. 5. ait: Οὐ δίκαιον γε πᾶσιν ὁμοίως
πρᾶμαν ἀλλ' ὅραν δέ τὴν ἀιτίαν τῷ
λέγειν, τίς ἐστιν. Εὖ δὲ πῶς ἔχων τῷ πι-
σέντεν πότερον ἀνθρωπίνως, η καρτερικό-
περον. Et, quia libera sunt hominum iudi-
cia, nullisq; ullius disciplinæ legibus atri-
cta, quibus necessariò pareant: nos, quid
de hac disciplina Rationali, quam nunc
considerandam suscepimus, sentiamus,
quid ei tribuamus, qualem ei naturam af-

scribamus, liberè dicemus, ac nullius in verba magistri iurantes, brevi-
ter proponemus & explicabimus: ita tamen, ut meliora & accuratiora
proferenti, ultrò nos erudiendos offeramus: amicus enim nobis PLATO:
amicus ARISTOTELES: amicus RAMVS: amicus ZABA-
RELLA: sed magis amica VERITAS.

THEMA I.

Cum autem omnis confusio difficultatem pariat, & neglecto cer-
to scopo, fieri non poscit, quin varijs intricemur labyrinthis: omnino
removenda erunt ea, quæ veritatis inquisitionem remorari possunt, atq;
ordiendum ab ijs. quæ viam reliquorum investigandorū nobis aperiunt.

II.

Ac primò quidem et si vocum, quibus unaquæq; res exprimitur,
curam non negligendam censeo: Cum enim hæ sint rerum symbola, qui-
bus eas in aliorum notícias ingerimus: sequitur vocib. non rectè ac-
ceptis, res ipsas periclitari: attamen nolumus de appellatione huius Di-
sciplinæ præsentis odiose cum quoquam contendere, in memoriam nobis
revocantes institutum & consilium Melancht. lib. 4. Dial. Omittamus,
inquit, λογομαχías, & eligamus utilia præcepta, & videamus, quo-
modo ad usus aptè referri possint.

B

Et quia

III.

Et quia re in tuto collocata, de vocibus non facile quis, nisi φιλό-
σον, litem movet: Idcirco sive Dialecticam, sive Logicam mecum
nomines, sive alia quacunq; voce, à probatis authoribus recepta, deno-
tes: modò mecum universam illam artem, quæ Rationis dicitur, eamq;
adjuvat & perfectam reddit, intelligas.

IV.

Atq; hæc diversimodè solet considerari: nunc ἀτολῶς & ratione
στοιχείων, ac internæ essentiæ: nunc ratione accidentium & affectionum,
h. e. quatenus vel libris continetur, vel viva voce traditur: ut pro hac
diversitate considerationis diversa quoq; proferri possint.

V.

Cùm verò Logices, ut & aliarum disciplinarum, natura in his
tribus primariò consistat, ut nempè verum & proximum genus, finem
& subjectum ex quo is dependet, intelligamus: Ex hisce namq; vera
cujusq; rei definitio emergit, quæ ipsam rei essentiam exprimit: quid in
hisce omnibus (salvo aliorum iudicio) veritati proximum & magis
consentaneum sit, considerabimus, ac libere ponderabimus.

VI.

Ac primò quidem, genus eius quod attinet, diversæ sunt diver-
sorum de eo authorum sententiæ: è quibus illam constanter reiçimus,
quæ vel scientiam, uti vox hæc ab Aristot. b. Ethic. c. 3. accipitur, vel
dúciā, vel sapientiam, vel intelligentiam, vel prudentiā Logicā definit.

VII.

Quod Logica non sit talis scientia, vel inde patet: quia, cum sci-
entia sit rerum ἀτολῶς necessariarum & aeternarum, animumq; ἀμε-
tathetov reddat; Logicæ tantum contingentia tractat: quæ sub scientiā
non cadunt; neq; de subjecto necessario proprias affectiones demonstrat.

VIII.

Neq; δύναμιν verum esse proprium & genus inde concludimus;
quod hæc vox omnes disciplinæ docentes, tam eas, quæ ἡγεμονία,
quam quæ ἐπιστήμη versantur, complectatur: quod non ὄλως possit
contrarium: quod Demonstrationē, quæ potissima Logices pars, omittat.

IX.

Neq; porrò sapientiam, neq; intelligentiam, neq; prudentiam, ve-
ra posse

ra posse Logices genera constitui, manifestum ac perspicuum est. Zabarella lib. I. de N. L. c. 7. II. &c.

X.

His ergo seclusis opinionibus, reliquum est, ut ad illos propere-
mus, qui artem logicæ genus omnino admunt. Ac quamvis hæc sen-
tencia sit oculatissimorum Philosophorum, quorum ego authoritatem
semper magnifico: cum tamen animum meum valde dubium ea red-
dat: liceat mihi pro Philosophica libertate veritatis investigandæ gra-
tia, nunc ab ijs. recedere, ac nostri instituti rationem exponere.

XI.

Logicam sane ex artium Repub. nunquam penitus arcendam sta-
tui. Sive enim ex Luciano, sive ex Aristotele Artis definitio retineatur:
utraq; non ineptum Logices genus determinare videtur. Quid si contra-
dicam, rationes contradictionis sufficientes nunquam vidi.

XII.

Imò sic Aristoteli ipsi contradicere, & eum imperfectionis ar-
guere videntur, qui Logicen s. habitibus illis 6. Ethic. enumeratis, ac-
tensi posse negant.

XIII.

Nam ut è multis unum feligam, quod ad confirmandam nostram
sententiam satis validum esse puto, sic ratiocinari libet: Si Logica ne-
quit ad unum ex s. habitibus ab Aristotele positis, referri, oportet il-
lam enumerationem habituum esse multilam & imperfectam, propterea
quod præter illos 5 dari potest adhuc aliis diversus ab ijs. At posterius
vix sunt concessuri, nec passuri, ut Aristoteles ab ijsipsis in tantam re-
prehensionem incurrat.

XIV.

Dico itaq; Logicæ in usu positæ genus accommodari etiam posse
artem instrumentalem, pro ut ab Arist. & Ethic. 4. definita est: atq; sic
εξει μετὰ τῆς λόγυς ποιητικῆς ογκωνικῆ naturam Logices aliquomodo
exprimi posse, persuasum mihi habeo.

XV.

Cum enim mihi sit opus post se relinquere: ipsa verò Logica in
fabricandis secundis noematibus sit occupata: quibus, tanquam faber
securi, in omni doctrinarum genere possit uti: causam non video sub-
esse

esse tam arduam, quæ Logicen arti annumerari omnino prohibeat.
Gocl. Probl. Log. Part. I. pag. 28. XVI.

Ex his igitur videre est, quomodo artem ex Aristotele genus Logica statuam. Verum nobis maxime arridet genus illud propter patronos, quos habet acutissimos, quod describitur à Luciano, & Quinti L. nec non à Melanch. nobis inculcatur, & ab eruditissimis quibusq; hoc seculo approbat. Definitio est hæc: τέχνη ἐστι σύνημα. ἔγκαττλον ἐγένετο μαστιχίων τεχνὴ τελεῖα. Εὐχετήσοντες δὲ Βιω. Ars est ordo certarum propositionum exercitatione cognitarum, ad finem utilem in vita. Et hanc definitionem eleganter Melanch. lib. I. Dial. pag. 43. explicat.

XVII.

Etsi autem hæc definitio ab alijs statuatur impropria; longè tamen aliter sese res habet. Aut si ita velint, dicant obsecrò, tandemq; patefiant, quo & quali tropo illa sit modificata. Neq; enim dicendum id illis fuerat, sed potius probandum. Quanta igitur cum confidentia id sine ratione nobis obijciunt, tanta cum facilitate nec sine ratione atq; auctoritate respuumus; atq; sic cum Platone, Aristotele, Cicerone, magno illo Melanchthon, & alijs, verum & genuinum Logices genus ARTEM, methodum, aut scientiam constituimus, & constanter affirmamus. Plato in Theæteto. Arist. 4. c. 1. Rhetor. Et 1. Metaph. c. 1. Et 1. Top. 1. Et 8. Polit. c. 6. Buman. Hypom. Log. lib. I. c. 2. pag. 15. Nothold. de N. L. c. 12. Snell. de Phil. diatr. 2. pag. 20, 24. Idem in com. Dial. Proleg. pag. 15. ibidem lib. I. pag. 47, 576. Idem in Dialog Dial. lib. I. c. 1. pag. 22. Idem in lib. de Praxi Log lib. I. pag. 2. Tempel. lib. I. Dial. c. 1. pag. 1. Ioh. Casse. in Dial. c. 2. pag. 21, 22. Zabarel. lib. I. de N. L. c. 12. lit. F. pag. 28. Idem c. 8. pag. 17. E. Beurbus. Disput. Log. 5. thes. 4. Idem in Defens. Log. Ram. Disquis. 2. Phil. Mel. I. lib. Dial. quest. 1. Conrad. Hodd. Disput. Log. thes. V. VI. VII. Busch. Disput. Log. Philipporam. thes. 3. Idem in Harm. Log. lib. I. c. 1. P. Frif. comp. Dial. lib. I. comp. 2. pag. 21. Goclen. in Isag. Log. in Org. Arist. lib. I. c. 1. p. 1. Idem Part. I. Probl. Log. 3. pag. 26. P. Ram. lib. I. Dial. c. 1. Idem lib. 2. schol. Dial. c. 1. pag. 33. Idem Schol. Rhetor. lib. 4. pag. 52. Et lib. 19. pag. 164. Conr. Neand. lib. I. Dial. quest. 1. Renneman. in Dissert. Philos. artic post. sect. 1. pag. 44. Thom. Freig. in Pædag. pag. 134. Amand. Polan. lib. I. Dial. pag. 1. Iod. Villich.

Villich. lib. 1. Dial. Quæst. 1. Ioh. Cæsarius in p̄fāt. Dial. Contra Neobariūs in libello de Invent. arg. disc. in principio. Spangenberg lib. 1. Dial. quæst. 1. Piscat. lib. 1. Dial. c. 1 pag. 9. I. Chytræus de Ratione studior. pag. 60, 68, 72, 74, 75. Ioh. Placotorum. lib. 1. Dial. quæst. 1. pag. 4. Victor. Strigel. lib. 1. Dial. pag. 7. Sonleutner. 1. lib. Dial. pag. 1. Si enim summis Philosophis, Platoni & Aristoteli eodem sensu dicuntur vocabula hæc: Πρᾶγμα, τέχνη, μέθοδος, promiscue tribui Dialecticæ possunt. At verum prius: Ergo. Assumptionem eleganter & sufficienter probat Buman. in Logic. Hypomn. lib. 1. c. 1. 6. &c.

XV. III.

Rectè autem hoc genus Artis competere Dialecticæ probamus hoc Syllogismo: Comprehensio præceptorum necessariò verorum, homogeneorum, & catholicorum, utilem vitæ finem spectantium, est Ars. Dialectica est talis comprehensio præceptorum. Ergo.

XIX.

Minorem ita probamus: Datur perfectus habitus Dialecticus, quo bene, expedite, & constanter ratiocinemur: Cur non etiam exercitatio constans ad habitum constantem gignendum? Sed hæc: Ergo & modus constanter agendi. At hic nō deest: Ergo nec propositiones constantes modum illum constantem ratiocinandi explicantes. Verùm hæ multæ sunt ad certū finem tendentes. Ergo legitima earū dispositio & systema. Hoc autem esse Dialecticam, quis est qui dubitet? Quia verò ei competit definitio Artis, cui non definitum?

XX.

Cùm igitur Ars secundum suam essentiam considerata, sit methodica homogenearum & catholicarum præceptionum comprehensio, quæ libro etiam asservari queat, non sanc̄ erit habitus. Vnde discriminē il. lūd, quod est inter artem ipsam & habitum artificiosum, probe tenendum est, ne causa & effectum confundantur.

XXI.

Et hoc discriminē magnus ille Melanchthon, de cuius laude hic agitur, clarissime lib. 1. Dial. pag. 40. ostendit, ubi inter potentiam naturalem & ejusmodi habitum artificiosum pulcrè distinguit, eiusq; tres causas monstrat, Naturam, Artes, & Exercitationem. Sunt, inquit, à natura quidā impetus ad has & illas artes. &c.

X X I I.

Res certè aliter se non habet : est in luce posita : Valeant, qui causare malunt. Adsanct sane & aliorum testimonia, qui magno consensu & aperto ore profitentur, ad habitum perfectum consequendum illa tria requiri. Plato in Phædro. Arist. 2. Ethic. Nic. c. 1. Illæ quidem, inquit, virtutes, quæ in ratione positæ sunt (quælib. 6. c. 3. recensentur) τὸ τῶν ἀγαθῶν à doctrina ortum & incrementum habent : Itaq. tum usum, tum spaciū, tempusq; desiderant, &c. Cicero 1. de Oratore. Idem pro Archia. Idem de Clar. Orator. Plutarch. in aureolo de liberorum educatione libello.

X X I I.

Natura enim igniculōs ac prima semina futurae perfectionis in animo complectitur. Ars à natura profecta, eiusq; animadversione genita, dux est illa certior: dat enim rationes certasq; regulas agendi. Exercitatio autē est ad regulas illas instituta & saepius iterata actio, quæ si debeat esse constans & utilis, præsubponit certum quendam Modum, qui notificatur intellectui per certas Propositiones, quæ sunt exercitationis illius duces & directrices. Atq; has propositiones media habitus causa (ARS) complectitur, quæ (sicut & propositiones) est in rebus, ut in fundamento, & causaliter : in intellectu, ut subiecto, cui imbareat : in voce scripturaq; ut in signo.

X X I V.

Vt igitur perfectus sis Grammaticus, Lògicus, Arithmeticus, Geometra, Orator &c. requiruntur hæ tres causæ, seu media, Natura, Ars, & Exercitatio. Hæc verò inter se distincta, nemo est, qui non videat, & ab habitu ipso distinguit, nemo est, qui non animadvertis, nisi forte, cui non sit cognitum, causam efficientem ab effectu suo distinguendā esse.

X X V.

Concludimus ergò his rationib. Artem, quatenus iuxta materiam & formam consideratur, ejusq; essentia spectatur ; non esse ipsum habitum. I. quod prius est, per posterius non potest, nec debet definiri. Ars est percepta artis cognitione prior : (An non enim Ars naturæ ordine prior est habitu artificis) Ergò. II. Causa non est effectum. Ars est media habitus causa, ne ex præcedentibus patet. Ergò. III. Per id, quod est fortuiti eventus, ars definiri non debet. Artem ab hominibus mente & intelligentia comprehendi, ejusq; habitum comparari, est for-

miti

eniti eventus. Ergo. Galenus enim artis praecepta, (quæ vocat theore-
mata) vult esse totaliter seu universaliter vera: πάντα θεωρήματα
inquit, δέ τοι ὅλως ἀληθῆ εἰναι: IV. Id, quod artis doctrina acquiritur,
arripitur, & comparatur, non est Ars ipsa. Sed habitus artificialis ac-
quiritur &c. Ergo.

XXV I.

Ex his porro sequitur; Logicam etiam non esse habitum, quaten-
tus ut nondum rebus applicata consideratur. Nam quomodo quo modo ha-
bitus alicuius docentis, antecedente studio acquisitus, & habitus discen-
sis, qui partim doctrina excitatur, partim sequenti usu & exercitatione
confirmatur & perficitur, ipsa Dialectica esse potest? Si est Logica ar-
tificialis, quam puer dicit, jam in mente ejus, cur dicit? Si non in men-
te; quomodo obsecrò est habitus? XXV II.

Et hæc de genere Logices dixisse sufficiat: superest & subjecti &
finis consideratio: queritur enim, circa quam rem hæc Ars rationis
versetur, & quo fine. XXV III.

In subjecti autem consideratione hoc probè primò notandum:
Logicen, ut à reliquis disciplinis & artibus distincta est; sic etiam di-
stincta præcepta & notiones à reliquarum artium notionibus posside-
re distinctas: unde & rem propriè peculiariter sibi substratam expli-
cat. Deinde unanimi ore fatentur omnes, Logicam esse disciplinam in-
strumentalem, & artibus instrumentarijs annumerari.

XXIX.

Atq; ex his facile appareat, duplex subjectum habere Logicen;
nam, quod ipsi germanum atq; proprium est, cuius naturam atq; pro-
prietates præceptis atq; regulis suis propriè explicat; alterum cum ar-
tibus instrumentarijs commune. Illud ex Dn. Melanchthonis sententia
est docendi, definiendi, argumentandi, h.e. bene ratiocinandi modus &
forma: Hoc verò est omne Ens, omnis res, omnes materiæ, quæ Logice
trattari possunt. Fr. Toletus com. Log. pag. 9. Fonseca Dial. Instit. l.
1. c. 3. Item lib. 2. Metaph. c. 3. quæst. 1. sect. 5. Item lib. 4. c. 2. in
explicatione textus, & alibi, Item Dial. Instit. lib. 1. c. 4. P. Ramus
lib. 10. schoL Rhetor. Idem lib. 2. schol. Dial. c. 1. Ibidem lib. 2. c. 7.
Beurbus. Pædag. part. sec. pag. 122.

XXX.

Et si verò alijs, mentem magni illius Melanchl. non relitè percipi-
entes,

B 4

8

entes, subiectum res omnes, non quatenus res sunt, sed quatenus secundis notionibus substantant, ijs videlicet, quæ cognitioni nostræ ad veritatem adipiscendam inseruiunt; statuere audent: perperam tamen statuunt; quia reliquæ artes dicendi similiter secundas notiones, cognitionis ac veritatis cause habent, rebueq; imponunt.

XXXI.

Deinde habet quidem Logica secundas, & omnium generalissimas notiones, quæ substant sive subjiciuntur physicis, ethicis, & alijs rebus; quarum tamen propria noëmata manent à Logicis noëmatis distincta: Si vero illud subst. re est ijs in Logice essentia stare, quali etiâ penicillo categoriæ colorantur) certè Rationis, & Rerum Verborumq; entia & noëmata in unam Logicen cumulant; quod sane absurdum & monstruosum.

XXXII.

Neḡ verò omnino approbamus eorum sententiam, qui acriter affirmant, Rationem, seu Intellectum esse Logices objectum proprium & internum: sed potius distinguendum esse statuimus: quia mens & intellectus noster, quatenus consideratur secundum essentiam & qualitates suas, est pars objecti Physici: quatenus autem accidentaliter consideratur, tanquam rude quid & expoliendum, eatenus est commune subjectum omnium scientiarum & artium. Huic enim precepta & regula omnium artium per sensus & memoriam insinuantur.

XXXIII.

Atq; hæc de Logicæ subiecto: restat Finis. Quia verò erroris genitrix esse solet aquivocatio; antequam de fine Logices nostram sententiam exponamus, haud alienum esse à proposito nostro iudicamus; sū breviter, quid verè dicatur in Logicis finis, & quomodo vox hac ab alijs etiam usurpetur, præmittamus.

XXXIV.

Finis vox propriè sumitur in Logicis I. pro principio causante, seu constitutivo, & rem finitam, vel ex causis effectam perficiente. P. Ramus 1. lib. Dial. c. 8. Casus Instit. Dial. pag. 209. Ut autem hic Finis Efficiente, Materia, & Forma est posterior: ita prior est effe-cto, & eius usū, neq; cum eo confundi poterit; Vnde etiam Philip. inter causam finalem & finem lib. 4. Dial. de Ca. Finali. optimè distingvit. II. Deinde finis usurpatur pro eo, quod ab aliquo expositur, & in quo postquam

postquam illud consecutus fuerit, acquiescit. Phil. Mel. d. l. III. Denique accipitur nonnunquam finis, pro ipso subjecto occupante, vel objecto, circa quod res versatur. Zabarel. c. 15. & 18. lib. I. de N. L. ubi erroris causam fuisse notat, quod finem pro subjecto acceperint, qui tam propr. finis sit. Tolet. c. 19. lib. 2. Phys. Arist. quest. 14.

XXXV.

Nos verò ex his primam significationem, ut instituto nostro accommodatiorem & magis propriam assumimus. Sicut autem cuiusque artis finis verus est is, ad quem non pars aliqua, sed tota & universa essentia, naturaque artis tendit: ita & Dialecticæ finis non ex aliqua, sed ex omni propria ejus virtute generatim sumendus & metiendus est.

XXXVI.

Iam verò nullum alium finem Logicae habemus meliorem, & cum usu magis convenientem, præterquam à magno illo Melanchthoni nobis communicatus est, atque est benè docere, seu, quod idem est, benè disserere, ratiocinari, aut ratione uti. Paulus Friesius lib. I. compar. Dial. comp. 7. pag. 21. Gocl. Probl. Log. Part. I. pag. 37. Ad hunc enim, tanquam ad propositam metam, omnia Logices præcepta rectè referuntur, eiusque gratia inventa & descripta sunt.

XXXVII.

Quod autem Snellius, & alijs Ramistæ hic obijciunt: Docere esse omnium artium commune; non soli ergò Logica competere: Nos non multum curamus; sed potius distinguimus, ac dicimus; aliud esse benè docere, quod actionem & usum Dial. denotat, qui est communis omnium artium, juxta illam auream regulam: Artes præceptis sunt disiunctæ: usu autem coniunctæ: Aliud verò esse tradere aut continere modum docendi, & preparare instrumenta rectè docendi. Et hoc est propria forma seu finis Dialecticæ; quia de his in nulla alia arte tractatur & habetur.

XXXVIII.

Sed hic instant: Docere fit potissimum sermone: Non igitur pertinet ad Logicam, quæ disciplina ratiocinandi, non sermocinandi est. At frustra nobis obganniunt: alijs enim docere denotat actionem artificis, fitque sermone: alijs est complecti præcepta de modo benè docendi: estque artis proprium: illud personæ.

alijs

XXXIX.

Alij porró à Melanchthonē dissentientes, finem Logicæ acriter contendunt esse veritatem: Huius enim gratia omnia fieri afferunt in Logica. Nos autem cum MeL. finem hunc reūcimus: Veritas enim est adæquatio noticiæ, cum ipsis rei essentia, ut doctissimè disputat Scaliger. Quia verò Logice non agit de ipsis rebus; sed tantum instrumenta docendi, & eas cognoscendi complectitur: Non igitur erit finis eius veritas, sed hæc est finis cuiusq; scientiæ, quarum quælibet docetur atq; disicitur hanc ob causam, ut rei subjectæ veritatem, h.e. veram & ipsius essentiæ aqualem noticiam consequamur.

X L

Et hoc ipsum multi alijs, in primis autem Zabarella i. lib. de N. I. c. 13. pag. 3. A. fatetur, qui dicit, in omnibus disciplinis locum habere verum & falsum, omnes disciplinas docentes verum & falsum amplecti. Si ergo veritas & falsitas competit omnibus disciplinis, quomodo veritas Logicæ potest attribui pro fine proprio? De proprio enim fine hic controversia est.

X L I.

Deinde veritas axiomatis affectio propria est, sive enunciatiū per se sit manifestum, sive propter dubitationem alicuius fiat quæstio, & opposit arguento tertio: Non enim in Syllogismo, quatenus est Syllogismus per suam formam, sed in enunciatis, ex quibus Syllogismus constat, habet ipsa veritas. Hinc propositiones Syllogismi veræ & false dicuntur: Syllogismus verò non item; sed legitimus vel illegitus vocatur.

X L I I.

Et, quod alijs contendunt, veritatem, cùm in Syllogismo spectetur, non tantum axiomatis esse affectionem, sed totius Logicæ; ac proinde etiam finem; longè aberrant: Nam veritatis ratio in Syllogismo habetur per accidens. Et, sicut consequentia & inconsequentia per se judicantur Syllogismo: ita veritas & falsitas judicantur Syllogismo consequenter, seu ex accidenti: quia ex vero nil nisi verum, & ex falso nil nisi falsum sequitur.

X L I I I.

Ac si veritas sit finis Syllogismi, quæ Syllogismi; quod tamen demonstrari sufficienter nequit: non tamen ideo totius artis erit finis, de quo sane principaliter queritur; cùm partis unius finis non possit esse totius.

Neg

X L I V.

Nēq; ipse Aristoteles agnoscit veritatem Dialecticæ finem; quia non vult hanc appellare scientiam aut artem: sed tantum ὕγιεινα, respi- ciens usum, quem continet, insignem. Vidit enim eam non versari circa res ipsas, in quibus est veritas: sed tantum circa instrumenta res illas cognoscendi & tractandi. Unde concludimus, omnia Logicae precepta ad veritatem non referri; ideoq; eam totius Logices finem non esse, nec recte à Pseudaristoteleis statui. Et h^{ec} etiam de Fine.

X L V.

His ita expositis, talem ponimus definitionem: Dialectica est ars bene docendi, sive ratiocinandi. Cum autem omnis propositionis definitis subjectum sit definitum; seu res definienda: prædicatum vero sit ipsa definitio: in hac definitum est vox Dialectica; ejus autem pars reliqua est definitio, cuius in præcedentibus explicationem sufficientem instituimus:

X L V I.

Reliquum est, ut Logices divisionem in partes doceamus, quibus ignoratis vel omib; natura eius plenè cognita esse nequit. Zabarel lib. 2, de N. L. c. 1. E. Ut autem viator, remotis vepribus, minori negocio iter suum conficit: sic quoq; expensis & remotis aliorum divisionibus non recte institutis, evidenter & rectius nostram astruere partitionem poterimus.

X L V I I.

Ac primò quidem sunt, qui Logicen universam in has tres partes distribuunt: in Definitionem, Divisionem & Argumentationem. Quæ partitio multis laborat modis. I. quia nulla ars dividitur in illa opera, quæ conficit: sicut Architectonicæ partes non sunt tectum, parietes, &c. II. quia simplices terminos, propositiones, quæ neutiquam ex numero logicorum operum excludenda sunt, alto silentio præterit.

X L I X.

- Quod vero attinet ad divisionem illam, quam ex veteribus quibusdam Oratoribus afferunt, in Inventionem ac Iudicium: sciendum est, nos eam non à τέλος reūcere, sed concedere veram esse in usu Logices. Quod autem ea toti Logicae, ratione essentiæ suæ internæ, recte congruat, illud negamus. Usus enim præsubstituit & fabricationem & modum fabricationis, ejus; quod in usum adhiberi debet. Et hactenus de aliorum divisionibus.

Nos

X L I X.

Nos igitur eam, quæ à præcipuis Peripatheticis, & eruditissimis quibusq; unanimi consensu approbata est ; in Generalem, de terminis simplicibus : & Specialem de conjunctis ; tum præceptis accommodatis simam esse, tum integrum Logices naturam continere arbitramur.

L.

Ac prior pars nobis suppeditat organa Logica recte cognoscendi res simplices, una voce notatas. Ea vera sunt ac dicuntur Prædicabilia, Definitio ac Divisio. Altera vero comprehendit atq; tractat instrumenta intellectualia recte percipiendi ac arripiendi terminos conjunctos, quales sunt integræ sententiae, argumentationes, integri tractatus ac scripta Methodica. Et hanc Aristoteles absolvit lib. de Interpret. Analyticis & Topic. 8. & 2. Sophist. Elench.

L I.

Et hæc quoq; de partitione Logices dicta sufficient : Ipsarum autem partium explicatio in sequentibus, DEO volente, instituetur. Si vero hac de re quæ fuerint contrariæ sententiae, & inter disputandum enodabuntur.

ΠΑΡΑΔΕΙΝΙΑ.

I.

An Aristoteles fuerit primus inventor Logices ? N.

II.

An Logica sit necessaria ? A,

III.

An sit utilis ? A.

IV.

An sit pars Philosophiae ? A.

V.

An sit instrumentum ? D.

VI.

An Logica possit dici ars specialis ? D.

VII.

An Logica sit prior, quam Grammatica ?

VIII.

An Logicæ tres Artes sint priores reliquis ?

DISPV.

*Ad Ornatisimum Dominum
Respondentem.*

Rem miram? Natura sagax tua, I A N E, sagacem
Naturam Logices gaudet habere notam;
Plaudet habere notam totam Te carminis auctor
Phæbus, dum Logices incluta cœpta probat:
Perge; Tuæ Logices naturæ pandit Apollo
Naturam; Phæbuin mutuus ardor agit;
Exin perlustras jocunda Heliconia tempe;
Quod cupis ipse capis; sunt data rata Tibi;
Sic meritò Logices rimaris scita labore;
Cuncta tenet, Logices qui bene scita tenet.

Scrib. Samuel Eichlerus Gorl.
Phil. Stud.

ALIVD.
IOHANNES RASCPERVVS.
čs àναχειμαλισμῶ.
elisâ aspirata.
VIRES NOSCE PARANS.

NO S C E tuas V I R E S , his nec majora capesse,
Majus onus qui audet viribus, ille cadit.
Sit : legum nodos onus est, obscuraq; sensa
Nosse : sed hinc vincit, qui venit, amplius honos.
Suada, Themis, Clioq; tibi sua munera spöndent
Vince onus, hoc surget gloria, fama, decus.
Ergo PARANS Logicis studijs te, his perge vacare,
His Sophia, hisq; Themis, iuraq; sacra patent.

Invitâ Minerva hæc contubernali suo & fratri sin-
cero Ioanni Rascperto Landsh. addebat
Ioannes Fetterus Streg. Sil.

ALIVD,

ALIVD.

Auspicijs Res I A N E tuis felicibus ibit,
Sintq; precor studijs candida vela, tuis.
Incepis insiste: volabit fervidus axis
Vi Logices, & ab his præmia digna feres.
Præmia digna feres, durabit gloria semper,
Excellens Logice nomen in orbe dabit.
Gnaviter hanc urge, docto præeunte Magistro,
Volve libros Logicos, sic tibi messis erit.
Urge I A N E tuas Musas, sic remige classem
Impellas, vivent sic tua facta, tuis.
Hoc precor ex animo, meritò tibi grator honores,
Sit patriæ, patri, commodus ille labor.
Candida I A N E mei precor accipe signa favoris,
Incepto crescat ritè favore favor.

Iohannes Steinbergius Freistad Sil.
τῆς Φιλοφροσύνης ἔνεκα, scribebat.

FINIS.

